

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bf.II.693/2019/14.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, 2020. május 14. napján megtartott tanácsülés alapján meghozta és kihirdette a következő

í t é l e t e t :

A különösen nagy vagyoni hátrányt okozó, bünszövetségben és üzletszerűen elkövetett költségvetési csalás büntette és más bűncselekmény miatt ... és társai ellen indított büntetőügyben a Nyíregyházi Törvényszék 2019 szeptember 24. napján kihirdetett 7.B.146/2015/147. számú ítéletét a fellebbezéssel érintett IV.r. vádlott vonatkozásában megváltoztatja.

A vádlottal szemben kiszabott pénzbüntetés mértékét - az egy napi tétel összegének változatlanul hagyása mellett - 150 (egyszázötven) napi tételre enyhíti. Így a pénzbüntetés összege 300.000 (háromszázezer) forint.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet a fellebbezéssel érintett IV.r. vádlott vonatkozásában helybenhagyja.

A másodfokú ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A törvényszék a rendelkező részben írt ítéletével bűnösnek mondta ki IV.r. vádlottat 4 rendbeli, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C törvény (a továbbiakban: Btk.) 342.§ (1) bekezdés c) pontja szerint minősülő közokirat-hamisítás büntetében.

Ezért öt halmazati büntetésül 250 napi tétel pénzbüntetésre ítélte, az egy napi tételének összegét 2000 Ft-ban állapította meg. Az így kiszabott 500.000 forint pénzbüntetésre 20 havi részletfizetést engedélyezett.

Kötelezte IV.r. vádlottat vádlott társaival egyetemlegesen 237.567 forint és 76.150 forint bűnügyi költség megfizetésére.

Az ítéletet az ügyész tudomásul vette, ellene IV. r. vádlott és védője elsődlegesen a tényállás téves megállapítása miatt, felmentés, másodlagosan enyhítés érdekében fellebbeztek.

Az ítélet az I.r., II.r. vádlott, III.r., V.r., VI.r. és VII.r. vádlottak, valamint az ... Kft „fa” vonatkozásában első fokon jogerőre emelkedett

A ...i Fellebbviteli Főügyészség Bf.465/2019/1-II. számú átiratában az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta.

A védő fellebbezésének írásbeli indokolásában előadta, hogy a ... Kft. (elsőfokú ítélet I/2. pontja) vonatkozásában megállapított bűncselekmény IV. r. vádlottra nézve elévült. Az elkövetéskor, azaz 2011. április 28. napján hatályban volt Btk., az 1978. évi IV. tv. 270. § (1) bekezdése szerint a közokirat-hamisítás büntette 3 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Ezt összevetve az

elévülésre vonatkozó, 33. § (1) bekezdés b) pontjában írt szabállyal, mely szerint a büntetési tétel felső határának megfelelő idő, de legalább három év elteltével a büntethetőség elévül, megállapítható, hogy a büntethetőséget megszüntető ok e vádlottal szemben 2014. április 28. napján bekövetkezett. Az elsőfokú bíróság azon álláspontja, mely szerint az elévülést a 2013. február 1. napján - a valóságban 2013. február 12. napján - tartott házkutatás megszakította, téves. A nyomozás ugyanis nem a negyedrendű vádlottal szemben folyt, a többi terhelttel szembeni tárgyi bizonyítási eszközök beszerzése volt az eljárási cselekmény célja.

Az elsőfokú ítélet I/3/a. pontja vonatkozásában idézte a 2011. november 29. napján hatályban volt 1998. évi XI. törvény 27/E. §-ában írtakat. Ennek értelmében az ügyvédnek nem kell rendelkeznie a cég létesítő okirat módosításának ellenjegyzése során az ingatlan-nyilvántartási adatokkal és a tulajdonjogra vonatkozó, használatra feljogosító okiratokkal, elegendő azokat megtekintenie. Fel sem merült az eljárás során, hogy ilyen okirat nem került volna bemutatásra. Így a házkutatás során készült jegyzőkönyv nem releváns bizonyítási eszköz, ugyanis az okiratoknak nem kellett a vádlottnál lenniük. Még amennyiben az eljáró ügyvéd nem tekinteni meg az okiratokat, és ezáltal hanyagul végezné munkáját, sem vezethetne automatikusan a közokirat-hamisítás büntettének megállapíthatóságához.

Az ítélet I/3/b. pontja és I/4. pontja esetében a ... beismerő vallomását fenntartásokkal kell kezelni, ugyanis több kiemelt tárgyi súlyú bűncselekmény vonatkozásában került az új Be. által biztosított azon helyzetbe, hogy beismerése esetén lényegesen enyhébb büntetést kaphasson. Másrészt a vallomása egy nyilatkozatnak tekinthető, melyet más bizonyítékokkal össze kell vetni. Ezzel szemben állt a ... által aláírt okirat, melyből megállapítható, hogy e személy valóban akarta a jogügyletet. Semmi nem tiltotta azt, hogy ... közvetítő legyen a cégvásárlások során. Az ... Kft. esetében kifejtett álláspontja szerint nem tiltja a jogszabály, hogy egy embernek - így ... - több cég is lehessen. Ezen túl az indokolás nem felel meg a Be. elvárásainak, ugyanis abból nem állapítható meg, hogy a bírói mérlegelés zárt láncolatának felállítása megtörtént-e, és ha igen, akkor az megalapozottan-e. Mindezek miatt álláspontja szerint az elsőfokú ítélet a Be. 592. § (2) bekezdés d) pontja szerint részben megalapozatlan, mivel az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényekre helytelenül következtetett. Indítványozta ezért, hogy a másodfokú bíróság a részbeni megalapozatlanságot bizonyítás felvétele nélkül küszöbölje ki, és az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva a IV. r vádlottat mentse fel, illetve vele szemben az eljárást- elévülés miatt - részben szüntesse meg. Másodlagosan az első fokon kiszabott büntetés enyhítését kérte.

Az ítélet tábla a fellebbezéseket a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban Be.) 598. § (2) bekezdése és a 74/2020.(III. 31.) Korm. rendelet 82. § (2) bekezdése alapján tanácsulésen bírálta el.

A vádlott és a védő fellebbezése az eljárás részbeni megszüntetése, a felmentés, és az enyhítés irányában sem alapos.

A bejelentett perorvoslatok folytán az ítélet tábla a Be. 590. § (1) és (2) bekezdése alapján - eltérő törvényi rendelkezés hiányában - az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző eljárást, az ítélet megalapozottságát, az ítéletnek a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására, intézkedés alkalmazására vonatkozó rendelkezéseit, valamint az indokolás helyességét és az eljárási szabályok megtartását arra tekintet nélkül bírálta felül, hogy ki és milyen okból fellebbezett (teljes revízió). A Be. 590. § (9) bekezdése szerint a felülbírálat a (4) és (8) bekezdés keretei között az ítéletnek csak a fellebbezéssel érintett vádlottra vonatkozó rendelkezését, illetve részét érintette.

A felülbírálat során a másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a perrendi szabályoknak megfelelően folytatta le. Nem vétett sem abszolút eljárási szabálysértést (Be. 608. § (1) bekezdés a-f) pont), sem olyan relatív perjogi hibát (Be. 609. § (1), (2) bekezdés), mely az érdemi felülbírálatot kizárná.

A törvényszék a Be. 163. § (1), (2), (3) bekezdésében írt ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett, és megalapozott tényállást állapított meg, mely a Be. 591. § (1) bekezdésében írt tényálláshoz kötöttség elvéből eredően a másodfokú eljárásban is irányadó volt.

Az elsőfokú bíróság az ügy helyes megítélése szempontjából lényeges bizonyítékokat megvizsgálta és azokat okszerűen, a logika törvényei szerint, kifogástalanul értékelte. Következtetéseit perrendszerűen és a hibátlanul értékelt bizonyítás anyagán nyugszanak. A törvényszék vizsgálta a vádlottak vallomásait, melyek részben a vádat támogató terhelő bizonyítékot jelentettek. Értékelés körébe vonta a személyi bizonyítás során a lényeges tanúvallomásokat, a szakértői bizonyítást is a szükséges részletességgel folytatta le és nem maradt el a meghatározó tárgyi-okirati bizonyítékok mérlegre tétele sem. Az elsőfokú ítéletet a másodfokú bíróság - megalapozatlansági hibát nem észlelve - megalapozottnak tartotta, melyre érdemi döntés volt alapítható. A másodfokú eljárásban főszabályként a tényálláshoz kötöttség elve alapján az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás az irányadó, melynek elvi alapja, hogy a bizonyítékokat közvetlenül megvizsgáló és széleskörűen értékelő elsőbírósági fórum minősül a ténybírósnak. A tényálláshoz kötöttség elve alól kivétel, ha a tényállás megalapozatlan. A megalapozatlanságnak a Be. 592. § (1), (2) bekezdésébe írt okai azonban nem voltak megállapíthatók. Sem felderítetlenség, sem érdemi hiányosság nem volt tetten érhető, mint ahogy iratellenesség és helytelen ténybeli következtetések sem. Az elsőfokú bíróság okszerű bizonyíték-értékelő tevékenysége a másodfokú eljárásban nem mérlegelhető felül.

A védelmi fellebbezések a bizonyítékok törvényes értékelésének támadásán keresztül vitatták a tényállás megalapozottságát, mely az eljárási törvény kizáró rendelkezése folytán eredményre nem vezethetett.

Figyelemmel a védője által bejelentett elévülési kifogásra, az ítéletábra rögzíti, hogy a nyomozóhatóság már 2013. januárjában megkereséseket bocsátott ki az ... Kft. főbb partnerei vonatkozásában az illetékes cégbíróságok felé azok hivatalos iratainak, cégjegyzékének, társasági szerződéseinek beszerzése érdekében, ugyanis már ekkor megállapítást nyert, hogy azoknak közel azonos időpontban ...re került áthelyezésre a székhelyük, valamint ezzel egyidőben külföldi tulajdonosai lettek. (Lásd például ... 63015/1543/2012. bü. számú, 2013. január 28. napján kelt és kiadott megkeresése a Főügyészség irányába.) Ezt követte a 2013. 02. 12. napján megtartott házkutatás, amit a 8.Bny.90/2013/2 számú, 2013.02.07. napján kelt végzésével rendelt el. Megállapítható, hogy nem csupán ezen házkutatás, hanem már azt megelőzően a cégbírási iratok beszerzése is olyan a büntetőeljárást előbbre vivő eljárási cselekmény volt, ami a bűncselekményben érintett valamennyi (akkor még részben ismeretlen) elkövető büntetőjogi felelősségének a megállapítására irányult. A cégbírási megkeresésből és a nyomozás meghosszabbítására irányuló előterjesztés nem hagy kétséget afelől, hogy a nyomozóhatóság a cégbírási közhiteles cégnyilvántartásba bekerült fiktív cégszámok vonatkozásában is már az elévülést megelőzően végzett nyomozási cselekményeket valamennyi lehetséges abban közreműködő elkövetővel szemben.

Az elkövetéskor, azaz 2011. április 28. napján, és a nyomozás ideje alatt hatályban volt 1978. évi IV. tv. 274. § (1) bekezdése szerint a közokirat-hamisítás büntetése három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A 33. § (1) bekezdés b) pontja alapján a büntetési tétel felső

határának megfelelő idő, de legalább - amint arra a védő rámutatott, az elsőfokú által rögzített öt évvel szemben - három év elteltével a büntethetőség elévül.

Az 1978. évi IV. törvény 35. § (1) bekezdése szerint az elévülést félbeszakítja a büntető ügyekben eljáró hatóságoknak az elkövető ellen a bűncselekmény miatt foganatosított büntetőeljárási cselekménye. A félbeszakítás napján az elévülés határideje ismét elkezdődik. Az elévülést tehát a hatóság olyan eljárási cselekménye szakítja félbe, amely az elkövető ellen irányul, és az adott bűncselekménnyel kapcsolatos. Ez nem jelenti azt, hogy az elkövető személye feltétlenül ismert; az ismeretlen tettes elleni nyomozás is félbeszakíthatja az elévülést. A bűncselekmény elévülését csak azok, az ügy előbbre vitelét célzó, tehát érdemi eljárási cselekmények szakítják félbe, amelyek ténybeli alapja azonos az utóbb vád tárgyává tett cselekmény ténybeli alapjával, illetve amelyek meghatározott személy ellen a fentebb említett tények bekövetkezésében, előidézésében játszott szerepének tisztázására irányulnak. E feltételek együttes teljesülése esetén az elévülés attól függetlenül félbeszakad, hogy a büntetőeljárás megindítására a későbbi vádlott, ismeretlen személy vagy más ismert személy ellen került-e sor, illetve, hogy a vádlottal szemben a bűncselekmény megalapozott gyanújának közlése, gyanúsítottkénti kihallgatása megtörtént-e.

A törvény szerint az elkövető az, aki a bűncselekménynek a Btk. általános és különös részében meghatározott törvényi tényállását megvalósítja. Tapasztalati tény, hogy van olyan elkövető, akinek kilétét nem lehet felderíteni, ezért soha nem lesz belőle terhelt, de olyan is, amikor a terhelt nem elkövetője a terhére rótt bűncselekménynek. A terhelt az, akit bűncselekmény alapos gyanúja terhel, és emiatt büntetőeljárást folytatnak ellene. Ebből következően az elkövető és a terhelt nem azonos fogalmak, nem fedik egymást (Legf. Bír. Bfv.II.1.103/2009/5. szám). Az elkövető anyagi jogi, a terhelt (gyanúsított, vádlott, elítélt) eljárásjogi fogalom. Utóbbi rendeltetése az eljárási joggyakorlással veszi kezdetét, és ismert kilétű személyt takar. Ezzel szemben az elkövető fogalma átfogja mind az ismeretlen, mind pedig az ismert kilétű személyt, mert rendeltetése a büntető igény érvényesítésével függ össze. Az elévülés attól függetlenül kezdetét veszi, hogy indul-e, és ha igen, mikor büntetőeljárás, viszont azt a büntetőeljárási cselekmény attól függetlenül félbeszakítja, hogy ismert vagy ismeretlen kilétű személy (mint elkövető) ellen irányul-e.

Az elkövető kilétének ismerete nem feltétele, hanem legfeljebb célja a nyomozás elrendelésének. Az 1978. évi IV. törvény 164. § (2) bekezdése alapján ugyanis a nyomozás feladata - egyebek mellett - az elkövető személyének felderítése. Az elkövető személyének ismeretlensége nem azt jelenti, hogy az elkövető ne lenne konkrét személy, hanem csupán azt, hogy kiléte a nyomozó hatóság előtt még nem ismert. Ennélfogva, amikor ismeretlen személy esetében elrendelik a nyomozást, akkor az valójában nem csak tárgyi, hanem alanyi szempontból is meghatározott, szükségképpen mindig valaki ellen, az elkövető ellen történik. Általa nem csupán önmagában a tett, hanem elkövetője is üldözötté válik. Az elévülést akkor is félbeszakítják a nyomozó hatóság intézkedései, ha csupán egy ismeretlen tettes felkutatása érdekében foganatosította a hatóság a büntetőeljárási cselekményt. Mindaddig, amíg nem körvonalazódott az egyes terheltek elkövetési magatartása, a nyomozás nyilvánvalóan valamennyiük ellen folyt, függetlenül attól, hogy a többes elkövetésről a hatóságnak nem volt tudomása (Legf. Bír. Bfv.I.397/2007/5. szám).

Büntetőeljárási az olyan cselekmény, mely az eljárási törvényben kifejezetten szabályozott, illetve elvégzésére az eljárási törvény szabályai adnak felhatalmazást, teljesítése a büntetőeljárás érdekében áll.

A nyomozás elrendelése büntetőeljárási cselekmény, a büntetőeljárás megindítását, ekként annak előbbre vitelét szolgálja. Nem kötelessége a nyomozó hatóságnak a nyomozás elrendelésekor

megjelölnie név szerint a lehetséges gyanúba került személyeket, továbbá a cselekmények helyes és hiánytalan minősítése sem kötelessége, mert a feljegyzésnek csak az eljárás szempontjából leglényegesebb tényekre kell szorítkoznia. A nyomozás elrendelése a törvény szerint a feljelentést tartalmazó iraton is feljegyezhető. Irreleváns, ha a későbbi vádlottakat a nyomozás elrendelése során nem nevezték meg, valamint az is, ha valamelyik bűncselekményt a nyomozási iratokban nem említették meg. Az elévülés szempontjából jelentősége van annak, hogy a nyomozás elrendelése a sértett feljelentése tárgyában történt-e. A feljelentés elkövetési időre és helyre konkretizált tartalmához igazodó nyomozás elrendelése kiterjed a feljelentés tárgyát képező cselekmények ténybeliségére.

Nincs jelentősége az elévülés szempontjából annak sem, hogy a gyanúsításban a cselekményt miként minősítették. Az elévülést a törvényi követelményeknek maradéktalanul megfelelő eljárási cselekmények minden alkalommal félbeszakítják (Legf. Bír. Bfv.II.129/2011/5. szám).

A nyomozás elrendelésekor, különösen a nehéz jogi megítélésű, kiterjedt tényállású vagyron elleni ügyekben még nem lehet megállapítani, hogy az esetenként évekig tartó nyomozási cselekmények során mely bűncselekményekre nézve merül fel olyan alapos gyanú, ami a gyanúsítottkénti kihallgatást indokolja. Az elévüléssel kapcsolatos bírósági vizsgálat tehát nem irányulhat arra, hogy a nyomozás elrendelésekor a feljegyzésben szerepeltek-e az összes bűncselekménnyel kapcsolatos tényállási elemek, hanem csupán azt vizsgálhatja, hogy a teljes körűen befogadott feljelentésben, illetőleg a feljelentés kiegészítésében, amely eredményre vezetett, ezek az adatok szerepeltek-e (...i Ítéltő tábla, Bf.3.121/2011/11. szám).

Mindezek egybevetésével megállapítható, hogy a törvényszék helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a - helyesen - 2013. február 12. napján tartott házkutatás az elévülést félbeszakította, de az is megállapítható, hogy már a 2013. januárjában kiadott okiratbeszerzésre irányuló megkeresés is ugyanezzel a joghatással járt.

Az elsőfokú bíróság törvényesen vont következtetést a fellebbezéssel érintett vádlott bűnösségére, és a cselekmény minősítése is megfelel az anyagi jognak.

Az első fokon eljáró bíróság alapvetően helyesen feltárta az irányadó enyhítő és súlyosító körülményeket, azonban azokat, összevetve a büntetéskiszabás egyéb elveivel, nem a súlyuknak megfelelően értékelte.

A Btk. 79. §-a szerint a büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el (egyéni és általános megelőzés). A Btk. 80. § (1) bekezdése szerint a büntetést e törvényben meghatározott keretek között, a céljának szem előtt tartásával úgy kell kiszabni, hogy igazodjon a bűncselekmény tárgyi súlyához, a bűnösség fokához, az elkövető társadalomra veszélyességéhez, valamint az egyéb enyhítő és súlyosító körülményekhez. A büntetés kiszabása során igen hangsúlyos az egyéniesítés, valamint a szankciónak a tett arányához igazodása. A büntetéskiszabás során a büntetőjog általános elveire, és az Alaptörvényből fakadó alkotmányos követelményekre is figyelemmel kell lenni. „A büntetéssel történő jogkorlátozásnak meg kell felelnie az arányosságnak, a szükségszerűségnek és az ultima ratio elveinek” (1214/B/1990 AB határozat).

A Btk. 33. § (4) bekezdésének alkalmazásával kiszabott pénzbüntetés az idézett elvekkel összhangban áll, és igazodik a bűncselekmények tárgyi súlyához.

Ugyanakkor az elsőfokú bíróság által is hivatkozott 2/2017. (II. 10.) AB határozat helyes értelmezése szerint az eljárás elhúzódását az időmúláson, mint enyhítő körülményen kívüli, a terhelt részére további kedvezményt indokló körülményként kell figyelembe venni. Ez okból az ítélet tábla a pénzbüntetés törvényszék által megállapított napi tételeinek számát 150 napra enyhítette.

Így a büntetés enyhítésére irányuló védelmi jogorvoslat eredményre vezetett.

Törvényesen rendelkezett az elsőfokú bíróság a bűnügyi költségről.

A kifejtettekre tekintettel az ítélet tábla az elsőfokú ítéletet a fellebbezéssel érintett IV.r. vádlottra nézve a szükséges részben a Be. 604. (1) bekezdése b) pontja és 606. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg a törvénynek megfelelő rendelkezéseit a Be. 604. § (1) bekezdés a) pontja és 605. § (1), (2) bekezdése alkalmazásával helyben hagyta.

Debrecen, 2020. május 14.

Dr. Elek Balázs sk. a tanács elnöke, Dr. Gömöri Olivér sk. előadó bíró, Dr. Toma Attila sk. bíró

Záradék: A Nyíregyházi Törvényszék 7.B.146/2015/147. számú ítélete a másodfokú határozat által a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2020. május 14.

Dr. Elek Balázs sk. a tanács elnöke